

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д.УШИНСЬКОГО»

НАЙДА РУСЛАНА ГРИГОРІВНА

УДК 377.02:373.2.011.3-051:001.82

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
В УМОВАХ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

РЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук

Одеса – 2023

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Міністерство освіти і науки України.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
ЗДАНЕВИЧ Лариса Володимирівна,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
завідувач кафедри дошкільної педагогіки,
психології та фахових методик;

доктор педагогічних наук, професор
БЕНЕРА Валентина Єфремівна,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка,
професор кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти;

доктор педагогічних наук, професор
КОВШАР Олена Вікторівна,
Криворізький державний педагогічний університет,
завідувач кафедри дошкільної освіти.

Захист дисертації відбудеться 08 червня 2023 р. о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.053.01 Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65020, м. Одеса, вул. Ніщинського, 1.

З дисертацією можна ознайомитися на офіційному сайті й у бібліотеці Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 36).

Реферат розіслано 08 травня 2023 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Ірина КНЯЖЕВА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Реформування і модернізація системи педагогічної освіти в Україні у XXI ст. передбачає передовсім забезпечення якості фахової освіти. Оновлення системи фахової педагогічної освіти зумовлює удосконалення її змісту, пошук оптимальних шляхів і методичних ресурсів щодо підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Стратегічні орієнтири розвитку фахової передвищої освіти пов'язані із законодавчими та нормативними документами (Закони України «Про дошкільну освіту» (2001 р.), «Про освіту» (2017 р.), «Про фахову передвищу освіту» (2019 р.), Наказ МОН «Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти» (2019 р.), «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки» (2020 р.), Національна рамка кваліфікацій (зі змінами) (2020 р.), Стандарт фахової передвищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта (2021 р.), нова редакція Базового компонента дошкільної освіти (2021 р.)), які виокремлюють особливу значущість якісної фахово-методичної підготовки майбутніх вихователів в умовах закладів фахової передвищої освіти (педагогічних коледжів).

Отже, проблема методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу набуває виняткової актуальності в контексті модернізації змісту фахової передвищої та дошкільної освіти. Освітньо-професійна підготовка фахових молодших бакалаврів дошкільної освіти передбачає озброєння майбутніх вихователів сучасними інноваційними технологіями та методичною системою роботи з дітьми в закладах дошкільної освіти.

Сучасний вихователь закладу дошкільної освіти повинен бути здатний застосовувати інноваційні методичні прийоми і педагогічні ситуації в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку; нести відповідальність за результати своєї фахово-методичної роботи, оскільки ефективність якісної освіти дітей дошкільного віку значною мірою залежить від рівня методичної підготовленості майбутнього вихователя.

Трансформаційні аспекти вищої професійної педагогічної освіти в контексті цивілізаційних змін були предметом дослідження багатьох учених (В. Андрущенко, В. Кремень, Т. Левицький, В. Луговий, Л. Масол, В. Огнев'юк, О. Савченко, С. Сисоєва, М. Степко та ін.), які стали значущими для осмислення проблеми, що досліджується, в умовах стрімких змін суспільства у XXI столітті. Підготовка майбутніх вихователів у педагогічних закладах вищої освіти, розвиток їхнього професіоналізму та компетентності досліджувались ученими в різних напрямках: підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти у закладах вищої освіти (Т. Андрущенко, А. Богуш, В. Бенера, Г. Беленька, С. Гаврилюк, Т. Жаровцева, Л. Зданевич, Л. Іщенко, І. Княжева, Ю. Косенко, Н. Лисенко, О. Листопад, І. Луценко, Н. Мельник, В. Нестеренко, І. Рогальська-Яблонська,

Т. Танько та ін.); у педагогічних коледжах (Р. Аронова, Л. Бірюк, І. Грушевська, Ю. Саврій, Г. Шкляєва та ін.); методологія і теорія управління та організації методичної роботи (В. Беспалько, Л. Волкова, Н. Денисенко, Г. Кравченко, К. Крутій, В. Павлютенко, О. Топузов, П. Худомінський та ін.); теоретико-методологічні засади методичної роботи педагогічних працівників (Є. Барбіна, А. Богуш, А. Зубко, В. Ільїн, А. Кузьмінський, О. Новіков, Д. Новіков та ін.); зміст науково-методичної роботи освітян (В. Волкова, М. Голубенко, Л. Даниленко, А. Єрмола, А. Зубко, О. Коваленко, Н. Комаренко, Ф. Кравченко, Л. Таланова та ін.); формування професійно-педагогічної компетентності педагога (А. Богуш, Н. Бібік, І. Борин, Н. Голота, І. Зязюн, Е. Карпова, О. Кошіль, Л. Поздняк, О. Савченко, Л. Сущенко та ін.); методична компетентність вихователя, вихователя-методиста закладу дошкільної освіти (Л. Алексєнко-Лемовська, А. Богуш, Л. Волкова, І. Княжева, О. Корнєєва, А. Майєр, О. Набока та ін.); практичний напрям управлінсько-методичної роботи в закладі дошкільної освіти (Н. Денисенко, Н. Дудніченко, А. Єрмола, Н. Комаренко, К. Крутій, В. Пікельна, І. Романюк, О. Сидоренко, Л. Швайка та ін.).

Натомість аналіз наукової літератури засвідчив відсутність досліджень із підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до методичної роботи в умовах педагогічних коледжів, тоді як у педагогічній практиці наявна низка суперечностей між:

- ✓ запитом сучасного суспільства на конкурентоспроможного вихователя, підготовленого до інноваційної фахово-методичної діяльності в закладі дошкільної освіти, та недостатньою розробленістю теоретико-методологічних засад методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу;

- ✓ уведенням у дію Стандарту фахової передвищої освіти 012 Дошкільна освіта та відсутністю психолого-педагогічного супроводу методичної підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу;

- ✓ вимогами практики дошкільної освіти щодо сучасної методичної підготовки майбутніх вихователів у педагогічних коледжах та відсутністю інтерактивного, інноваційного інструментарію методичної підготовки таких фахівців.

Актуальність проблеми, недостатня її розробленість в українській фаховій освіті, відсутність цілісних і комплексних досліджень із проблеми, окреслені суперечності зумовили вибір теми дисертаційної роботи **«Теоретико-методологічні засади методичної підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація відповідає науковій проблематиці досліджень кафедри теорії та методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» «Психолого-педагогічний

супровід формування фахово-методичної спрямованості особистості майбутніх фахівців дошкільної освіти» (номер державної реєстрації 0119U002027). Тему дисертаційної роботи «Теоретико-методологічні засади методичної підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу» затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 7 від 23.02.2023 р.).

Мета дослідження – розробити, науково обґрунтувати та апробувати методологічні й теоретичні концепти, педагогічні умови, експериментальну методику методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу.

Відповідно до мети дослідження визначено такі **завдання**:

1. Дослідити історичні періоди становлення та етапи розвитку методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти України в умовах педагогічного коледжу.

2. Розкрити й науково обґрунтувати методологічні та теоретичні засади методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу.

3. Визначити сутність понять «методична підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти», «методична підготовленість майбутніх вихователів», «методична робота вихователя ЗДО», «методична система підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу»; уточнити зміст понять «методика», «методична робота».

4. З'ясувати наявний стан методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в умовах педагогічного коледжу, уточнити поняття «педагогічний коледж».

5. Визначити й обґрунтувати педагогічні умови формування методичної підготовленості майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу.

6. Виявити критерії, показники та схарактеризувати рівні методичної підготовленості майбутніх вихователів ЗДО в умовах педагогічного коледжу.

7. Розробити й апробувати модель та експериментальну методику методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу.

Об'єкт дослідження – методична підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу.

Предмет дослідження – зміст й експериментальна методика методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу.

Загальна гіпотеза дослідження: досягнення ефективності у формуванні методичної підготовленості майбутніх вихователів ЗДО у педагогічних коледжах видається можливим, якщо означений процес є невід'ємним складником цілісної системи, що містить мету, завдання, зміст, засоби, методи, критерії і показники методичної підготовленості майбутніх вихователів закладів

дошкільної освіти. Результат означеної підготовки дозволяє забезпечити ефективність методичної підготовленості майбутніх вихователів ЗДО в умовах педагогічного коледжу.

Загальну гіпотезу конкретизовано частковими припущеннями, які визначають сутність експериментальної методики, а саме: процес формування методичної підготовленості майбутніх вихователів ЗДО буде ефективним, якщо реалізувати такі педагогічні умови: наявність позитивної мотивації у майбутніх вихователів щодо необхідності фахової методичної підготовки в процесі навчання в умовах педагогічного коледжу; психолого-педагогічний супровід процесу методичної підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу; суб'єкт-суб'єктна позиція майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в процесі методичної підготовки в умовах педагогічного коледжу; партнерська взаємодія педагогічного коледжу та закладу дошкільної освіти у підготовці майбутніх вихователів до методичної роботи з дітьми дошкільного віку.

Теоретичне і практичне вивчення проблеми, що досліджується, дало змогу визначити **провідну ідею дослідження**: ефективність методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в умовах педагогічного коледжу зумовлюється тим, наскільки методологія та зміст методичної підготовки майбутніх вихователів відповідають профільній спрямованості навчання у педагогічних закладах фахової передвищої освіти (педагогічних коледжах), спеціальною організацією фахово-методичного простору й освітнього процесу з урахуванням специфіки набуття майбутніми вихователями системи методичних знань, умінь і навичок, які забезпечують формування у них методичної підготовленості та її успішної кваліфікованої реалізації в освітній роботі з дітьми у закладах дошкільної освіти. Організаційно-навчальний контент формування методичної підготовленості майбутніх вихователів охоплює теоретично-пізнавальний (дошкільна педагогіка, вступ до спеціальності), психологічний (дитяча психологія, педагогічна психологія), методичний (фахові методики) і практичний складники (педагогічні практики в закладах дошкільної освіти). Стратегія фахово-методичної підготовки здобувачів освіти забезпечує позитивно налаштовану мотивацію щодо майбутньої методичної роботи, суб'єкт-суб'єктну позицію в міжособистісному спілкуванні учасників освітнього процесу в педагогічному коледжі. Фахова методична підготовленість майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти виявляється в ефективній реалізації змісту методичної підготовки в конкретних фахово-педагогічних освітніх ситуаціях у роботі з дітьми дошкільного віку.

Концепція дослідження. Стратегія розгортання методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО є цілеспрямованим, керованим і вимірюваним процесом, що ґрунтується на методологічних, педагогічних і технологічних концептах. Методологічні підходи до організації дослідження зумовлено концептуальними змінами в освітній парадигмі, викликаними реформуванням і модернізацією системи дошкільної освіти, зокрема її стандартизацією,

впровадженням компетентнісного підходу до організації освітнього процесу у ЗДО України.

Формування методичної підготовленості майбутніх вихователів ЗДО відбувається у процесі усвідомлення здобувачами освіти набутих науково-теоретичних (методологічних, психологічних, педагогічних, методичних) знань, практичних методичних умінь і навичок та їх реалізації у майбутній фахово-методичній роботі в сучасному соціально зумовленому контексті освітнього простору та розробленні на цій основі моделі й експериментальної методики методичної підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу.

Підготовка майбутніх вихователів до методичної роботи з дітьми дошкільного віку в закладах фахової передвищої освіти (педагогічних коледжах) має як особистісне, так і соціальне значення та розглядається як цілісна педагогічна система.

Методологічний концепт презентує взаємозв'язок системно-цілісного, компетентнісного і контекстного підходів щодо розв'язання проблеми методичної підготовленості майбутніх вихователів у закладах фахової передвищої освіти (педагогічних коледжах) у процесі освітньої діяльності:

- ✓ системно-цілісний підхід сприяє цілісності методичної підготовки майбутніх вихователів, визначає взаємодію системоутворювальних освітніх компонентів, що забезпечують функціонування освітнього процесу та механізм переходу до фахової передвищої освіти;

- ✓ компетентнісний підхід передбачає формування у майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти системи трудових функцій та фахово-методичних компетентностей (інтегральна, загальні, спеціальні та програмних результатів навчання), ціннісних орієнтацій, спрямованих на якісну й результативну майбутню методичну роботу випускників педагогічних коледжів у закладах дошкільної освіти;

- ✓ контекстний підхід сприяє взаємопроникненню освітньої і професійної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у процесі здобуття ними фахової освіти та спрямований на зміщення акцентів в освітній діяльності здобувача освіти з навчальної інформації як орієнтовного підґрунтя на ситуацію практичної дії.

Теоретичні засади дослідження визначає система вихідних теоретичних положень, принципів, що розкривають зв'язок її з методичною підготовкою майбутніх вихователів до здійснення методичної роботи з дітьми дошкільного віку. Теоретичні засади дисертаційного дослідження становлять концепції філософії освіти (В. Андрущенко, Б. Гершунський, В. Кремень, В. Луговий, В. Огнев'юк та ін.); психологічні аспекти підготовки фахівців у закладах освіти (І. Бех, Л. Велитченко, Л. Виготський, Г. Костюк, С. Максименко, С. Рубінштейн, В. Семиченко та ін.); педагогічні засади професійної підготовки фахівців (І. Богданова, В. Бондар, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Е. Карпова, Н. Кічук, В. Кузь, В. Луговий, С. Сисоєва та ін.); підготовка фахівців

вищої дошкільної освіти (Т. Андрющенко, В. Бенера, Г. Беленька, А. Богуш, І. Дичківська, Л. Зданевич, Е. Карпова, І. Княжева, О. Ковшар, І. Рогальська-Яблонська, Т. Танько та ін.).

Технологічні засади дослідження передбачають розроблення моделі та експериментальної методики методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу, залучення здобувачів освіти до різних видів практично-методичної діяльності, використання інноваційних форм і методів роботи, спрямованих на формування вихователя дошкільної галузі, підготовленого до методичної роботи з дітьми в закладі дошкільної освіти.

Для реалізації концепції дослідження і поставлених завдань методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в умовах педагогічного коледжу використано такі **методи дослідження**: *теоретичні*: аналіз і узагальнення філософської, психологічної, педагогічної літератури, програмно-методичного забезпечення освітнього процесу педагогічного коледжу – для з'ясування стану проблеми та визначення концептуальних положень дослідження, формування поняттєво-термінологічного апарату; аналіз нормативно-інструктивних документів; систематизація та узагальнення наукових здобутків у галузі фахової передвищої та дошкільної освіти; інтерпретація результатів аналізу сучасних методологічних концепцій; порівняння, аналіз і синтез результатів експериментальної методики; узагальнення науково-педагогічного досвіду викладачів фахових методик зі спеціальності 012 Дошкільна освіта педагогічного коледжу; *емпіричні*: педагогічне безпосереднє й опосередковане спостереження за освітнім процесом у ході вивчення освітніх компонентів, що забезпечують формування спеціальних компетентностей зі спеціальності 012 Дошкільна освіта; вивчення й узагальнення передового інноваційного педагогічного досвіду; бесіди з вихователями закладів дошкільної освіти, викладачами фахових методик, анкетування здобувачів освіти і вихователів закладів дошкільної освіти; педагогічний експеримент; *статистичні*: кількісний та якісний аналіз експериментальних даних; математично-статистичне оброблення результатів експериментального дослідження (за параметричним t-критерієм Стьюдента) – для здобуття достовірних результатів щодо ефективності розробленої методики методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; порівняльна характеристика результатів педагогічного експерименту; *візуально-графічні* – для наочного ілюстрування та порівняння результатів експериментального дослідження в рисунках, графічних зображеннях та у формі таблиць.

Експериментальна база дослідження. На різних етапах в експериментальній роботі взяли участь 30 викладачів фахових методик зі спеціальності 012 Дошкільна освіта, 30 вихователів закладів дошкільної освіти та 342 здобувача фахової передвищої освіти Рівненської, Волинської та Одеської областей (відокремлений структурний підрозділ «Дубенський педагогічний

фаховий коледж Рівненського державного гуманітарного університету», КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, Одеський педагогічний фаховий коледж).

Наукова новизна дослідження: уперше розроблено й науково обґрунтовано концепцію підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до методичної роботи в умовах педагогічного коледжу, що охоплює такі концепти: методологічний (системно-цілісний, компетентнісний і контекстний підходи), теоретичний (педагогічні умови, зміст підготовки), технологічний (модель та експериментальна методика); визначено і схарактеризовано історичні періоди й етапи становлення, розвитку, реформування і модернізації системи методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу; визначено сутність понять «методична підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти», «методична підготовленість майбутніх вихователів», «методична робота вихователя ЗДО», «методична система підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу»; уточнено поняття «методика», «методична робота», «педагогічний коледж»; визначено й обґрунтовано педагогічні умови формування методичної підготовленості майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу: наявність позитивної мотивації у майбутніх вихователів щодо необхідності фахової методичної підготовки в процесі навчання в умовах педагогічного коледжу; психолого-педагогічний супровід процесу методичної підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу; суб'єкт-суб'єктна позиція майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в процесі методичної підготовки в умовах педагогічного коледжу; партнерська взаємодія педагогічного коледжу та закладу дошкільної освіти у підготовці майбутніх вихователів до методичної роботи з дітьми дошкільного віку; розроблено і схарактеризовано критерії (гносеологічний, креативно-діяльнісний, оцінно-рефлексійний) із відповідними показниками та рівні сформованості методичної підготовленості (низький, задовільний, достатній) майбутніх вихователів ЗДО; розроблено модель підготовки майбутніх вихователів до методичної роботи в закладах дошкільної освіти (гносеологічно-пізнавальний, репродуктивно-діяльнісний, креативно-дослідницький, рефлексійно-оцінювальний етапи). Набула подальшого розвитку теорія і методика фахово-методичної підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу.

Практичне значення дослідження полягає в розробленні експериментальної методики методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в умовах педагогічного коледжу, елективного курсу «Підготовка майбутніх вихователів до методичної роботи у закладі дошкільної освіти», програм педагогічних практик для фахових молодших бакалаврів дошкільної освіти, що забезпечують формування методичної підготовленості майбутніх вихователів до методичної роботи у закладі дошкільної освіти; збагачено зміст навчальних

дисциплін із фахових методик («Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей дошкільного віку», «Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку», «Методика ознайомлення дітей із природним довкіллям», «Методика ознайомлення із соціальним довкіллям», «Методика фізичного виховання», «Методика організації образотворчої діяльності дітей дошкільного віку») додатковими темами, спрямованими на вдосконалення методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; створено консалтинговий центр практичної допомоги для здобувачів освіти (майбутніх вихователів), вихователів ЗДО, батьків дітей дошкільного віку; організовано роботу дидактичної лабораторії, створено сайт «Освітній Хаб «Альбус»»; розроблено тренінги, рольові та ділові ігри; кейси, завдання (мозковий штурм, метод-прес, незакінчені речення, технології коучингу, проектні технології), спрямовані на підготовку майбутніх вихователів до методичної роботи у закладах дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу.

Результати дослідження можуть бути використані в процесі фахової підготовки здобувачів освіти за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр» галузі знань 01 Освіта / Педагогіка; для розроблення навчальних програм тих освітніх компонентів, які формують спеціальні компетентності, педагогічної практики, навчально-методичних посібників і рекомендацій для здобувачів фахової освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта та викладачів фахових методик; при оновленні змісту навчально-методичних комплексів освітніх компонентів і завдань педагогічної практики; у системі підвищення кваліфікації викладачів фахової передвищої освіти та вихователів закладів дошкільної освіти.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес відокремленого структурного підрозділу «Дубенський педагогічний фаховий коледж Рівненського державного гуманітарного університету» (довідка про впровадження № 314 від 22.11.2022 р.), КЗ «Одеський педагогічний фаховий коледж» (довідка про впровадження № 22а від 24.01.2023 р.), КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради (довідка про впровадження № 64/1 від 30.01.2023 р.), відокремленого структурного підрозділу «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (довідка про впровадження № 09/03-05/017 від 09.02.2023 р.), Володимир-Волинського педагогічного фахового коледжу імені А. Ю. Кримського Волинської обласної ради (довідка про впровадження № 90/01-07/23 від 23.02.2023 р.), КЗФПО «Новобузький фаховий педагогічний коледж» (довідка про впровадження № 24 від 27.02.2023 р.), Дніпровського фахового педагогічного коледжу КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради (довідка про впровадження № 012/48 від 28.02.2023 р.), КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського» (довідка про впровадження № 01-09/56 від

01.03.2023 р.), Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (довідка про впровадження № 474/31 від 23.03.2023 р.).

Особистий внесок здобувача. Представлені у дисертації наукові положення, здобуті авторкою самостійно: [23] – монографія «Теоретико-методологічні засади методичної підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу» (19,3 арк.); [24] – навчально-методичний посібник «Інноваційний простір у закладах дошкільної освіти» (5 арк.). У працях, опублікованих у співавторстві, дисертантці належать: [22] – у колективній монографії стаття «Психолого-педагогічні особливості Я-образу майбутнього педагога за структурними компонентами самоосвітнього процесу» (1,9 арк.); [24] – у навчально-методичному посібнику розділи «Історія розвитку педагогічної творчості», «Педагогічне спілкування», «Творчість педагога у застосуванні методів виховання і навчання дошкільників» (2,3 арк.); [56] – у Стандарті фахової передвищої освіти України розділи «Загальна характеристика», «Перелік компетентностей випускника»; [57] – в освітньо-професійній програмі Дошкільна освіта (проект) розділ «Перелік освітніх компонентів і логічна послідовність їх виконання» та структурно-логічна схема); [58] – у навчальному плані зі спеціальності 012 Дошкільна освіта (проект) частина – «Професійна підготовка»; [28] – аналіз дистанційних моделей навчання у професійній підготовці майбутніх педагогів; [29] – обґрунтування впровадження контекстного підходу в процес підготовки сучасного педагога; [30] – опис результатів дослідження шляхів вдосконалення педагогічної майстерності фахової передвищої освіти.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та результати дослідження оприлюднено в доповідях і виступах на:

- **міжнародних наукових конференціях:** «Гуманітарна парадигма як стратегія інноваційного розвитку освіти» (Рівне, 2017), «Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти» (Рівне, 2018), «Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти» (Рівне, 2019);

- **міжнародних науково-практичних конференціях:** «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (Переяслав-Хмельницький, 2016), «Педагогіка: традиції та інновації» (Львів, 2016), «Психолого-педагогічний супровід підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти» (Одеса, 2022), «Інновації в сучасній освіті: методологія, технології, ресурсне забезпечення, дидактичні та виховні аспекти» (Ізмаїл, 2022), «Інновації в сучасній освіті: український та світовий контекст» (Тернопіль, 2022), «Modern ways of solving the latest problems in science» (Варна, 2022), «Психолого-педагогічні проблеми соціалізації особистості в сучасних умовах» (Київ, 2022), «Current trends in the development of modern scientific thought» (Хайфа, 2022), «Актуальні проблеми науки, освіти і суспільства в Україні та світі» (Полтава, 2022), «Modern, relevant and popular research of world science»

(Токіо, 2022), «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (Рига, 2022), «Наука, освіта, технології і суспільство: актуальні проблеми теорії та практики» (Полтава, 2022), «Modern and global methods of the development of scientific thought» (Флоренція, 2022), «Стратегічні орієнтири розвитку науки, освіти, технологій і суспільства» (Біла Церква, 2022), «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (Загреб, 2022), «Modern research in world science» (Львів, 2022);

- **усеукраїнських науково-практичних конференціях:** «Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи» (Запоріжжя, 2021), «Сучасні підходи у формуванні професійних компетентностей фахових молодших бакалаврів» (Житомир, 2022), «Пріоритетні напрями досліджень у науковій та освітній діяльності: проблеми та перспективи» (Рівне, 2022), «Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика, практика» (Київ, 2022), «Інноваційні процеси в дошкільній освіті: теорія, практика, перспективи» (Житомир, 2022), «Гуманітарно-педагогічна освіта: здобутки, проблеми, перспективи» (Дніпро, 2022);

- **регіональний науково-практичний конференції** «Використання інноваційних педагогічних технологій в освітньому процесі початкової школи» (Хмельницький, 2016);

- **усеукраїнському методичному семінарі** «Реалізація парціальної програми «Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на засадах християнських цінностей» (Київ, 2021).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 59 наукових праць, із них – 21 стаття у фахових виданнях України, 2 монографії (1 колективна); 2 статті у журналі, що індексується у міжнародній наукометричній базі Web of Science, 1 статтю у журналі, що індексується у міжнародній наукометричній базі Index Scopus, 2 статті – у наукових періодичних виданнях інших країн (Дубаї, Польща), 25 – апробаційного характеру, 2 – навчально-методичних посібника (1 – у співавторстві), 1 стандарт фахової передвищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта (колективний), 1 освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта» для фахових молодших бакалаврів (колективна), 1 навчальний план «Дошкільна освіта» для фахових молодших бакалаврів (колективний), 1 свідоцтво про державну реєстрацію авторського права на твір (колективне).

Результати **кандидатської дисертації** «Просвітницько-виховна діяльність молодіжних товариств на Волині (1919–1939 р.р.)», захищену у 2008 р. у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова (м. Київ) у тексті проведеного докторського дослідження не використано.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до кожного з них, списку використаних джерел до кожного розділу (723 найменувань), загальних висновків і 23 додатків. Повний обсяг дисертації становить 625 сторінок (із них – 554 сторінок основного тексту). У роботі вміщено 40 таблиць, 15 рисунків, які обіймають 4 самостійні сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, його актуальність, доцільність і ступінь розробленості, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет, аргументовано концепцію, методологічні та теоретичні засади, розкрито наукову новизну і практичне значення, подано відомості про апробацію та впровадження результатів наукового пошуку, окреслено структуру роботи.

У першому розділі – **«Історичний огляд трансформації системи методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в Україні (XIX-XX ст.)»** – виокремлено й схарактеризовано послідовні історичні періоди зародження, розвитку, становлення, реформування і модернізації методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти України. Виокремлено та схарактеризовано чотири періоди становлення й етапи розвитку методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в Україні: I період (1871–1916 роки), II період (1917–1940 роки), III період (1944–1990 роки), IV період (1991–2023 роки). З'ясовано внесок українських учених (Н. Лубенець, Т. Лубенець, С. Русова, М. Свентицька, М. Шарій, Л. Шлегер та ін.), науково-педагогічна і громадська діяльність яких є витокami і науковим підґрунтям сучасної української системи методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в Україні. Доведено, що теоретичною базою сучасної методичної підготовки майбутніх вихователів стали такі стратегічні концепти: методичні принципи (регіональність, наступність, системність, науковість, природовідповідність (Л. Шлегер), принцип розбудови української школи (1917 р.), сезонність); підходи (диференціація та індивідуалізація навчання дітей, особистісно зорієнтований підхід до навчання дітей дошкільного віку (вперше запропоновані Н. Лубенець)); концепції і стратегії (Фребелівська концепція (1899 р.), Концепція навчання дітей рідної мови (С. Русова, 1914 р.) Стратегія розвитку освіти (1917 р.), Концепція розвитку дошкільної освіти в Україні, Лінгводидактична концепція В. Сухомлинського); науково-методичні інструментарії (програмно-методичне забезпечення («Програма дитячого садка для садівниць (вихователів)» (1908 р.) (прототип БКДО); «Положення про дитячі садки» (1908 р.) (прототип Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», навчально-методичний комплекс дисципліни (НМКД) (1985 р.), навчально-методичний комплекс спеціальності (НМКС) (1985 р.)); фахові періодичні видання «Дошкільне виховання», «Світ дитини», «Дзвіночок», «Ранок»; європейський досвід Ф. Фребеля і М. Монтессорі щодо підготовки вихователів (1907 р.) та імплементація його у вітчизняну систему методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; регіональний (С. Русова, 1907 р.), національний, ідеологічний (1959 р.), демократичний (1981 р.) характер вітчизняної педагогічної освіти; престижність та соціальна значущість професії «Вихователь закладу дошкільної освіти» (педагог-реформатор, педагог-апостол

Правди і Науки (С. Русова), вихователька-фребелівка, вихователька-садівниця, вихователь дітей дошкільного віку, вихователька закладу дошкільної освіти). Проаналізовано методичну підготовку майбутніх вихователів у закладах спеціальної середньої освіти (педагогічні школи, педагогічні технікуми, педагогічні училища). Встановлено, що з переходом до загальної середньої освіти змінилося ставлення молоді до професії «учитель», «вихователь», які набули більшої значущості. Наголошено, що серйозним недоліком у підготовці фахівців дошкільної освіти в період становлення системи методичної підготовки майбутніх вихователів була відсутність ґрунтовного вивчення особистості дитини. Методичний аспект підготовки майбутніх вихователів був зорієнтований на розроблення й удосконалення програмно-методичного та навчально-методичного забезпечення.

У дослідженні з'ясовано, що кожний наступний етап становлення та розвитку методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти України передбачав критичне опанування ідей минулого, натомість не кожний із виокремлених періодів був однаковою мірою плідним. Подана в дослідженні періодизація розглядає площину проблеми трансформації методичної підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічних училищ у спадщині видатних вітчизняних науковців, педагогів-практиків періоду з кінця ХІХ – упродовж ХХ століття, архівних документах, статистичних даних.

У другому розділі – **«Теоретичні засади методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу»** – узагальнено наукові та архівні джерела трансформації педагогічних коледжів в Україні щодо їх номінування (назви педагогічного закладу), як-от: педагогічні дворічні інститути (1917 р.), педагогічні технікуми (1930 р.), дошкільні педагогічні школи (1937 р.), педагогічні училища (1944 р.), педагогічні класи (1981 р.), педагогічні коледжі (1990 р.), фахові педагогічні коледжі (2019 р.). З'ясовано стан методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в умовах педагогічного коледжу, а саме: наповнення освітнього процесу новим змістом програм, навчальних планів, підручників і посібників; гуманізація освітніх процесів; самостійність та творчість як педагогів, так і здобувачів освіти; виховний і розвивальний характер освітнього процесу. Встановлено, що реформування методичної підготовки в закладах фахової передвищої освіти пов'язане насамперед зі зміною формально-знаннєвої парадигми сучасної освіти на гуманістичну; з осучасненням наукового та навчально-методичного забезпечення викладання фахових методик в умовах педагогічних коледжів. Схарактеризовано тенденції змісту методичної підготовки майбутніх вихователів в умовах трансформації педагогічних коледжів: підготовку методично грамотних конкурентоспроможних фахівців дошкільної освіти, формування інтелектуальних, соціальних і духовних ресурсів суспільства, зорієнтованих на новітні досягнення науки та практики, підготовка майбутніх вихователів за дуальною, дистанційною і змішаною формами

здобуття освіти.

«Педагогічний коледж» у сучасних реаліях вітчизняної освіти розглянуто як заклад фахової передвищої освіти, що здійснює освітню діяльність, пов'язану із підготовкою майбутніх вихователів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» у галузі 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 012 Дошкільна освіта (та інших споріднених спеціальностей). Визначено, що головною місією педагогічних коледжів щодо сприяння цілісного розвитку і лідерського становлення здобувачів освіти та їх служінні людям, громаді, суспільству, є успішне впровадження освітньої діяльності.

У контексті дослідження методичну підготовку майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти розуміємо як цілеспрямований, керований процес формування у здобувачів освіти усталеної позитивної мотивації до опанування фахово-методичних знань, умінь і навичок щодо проєктування методично доцільного освітнього процесу у ЗДО, творчих креативних здібностей; здатності застосовувати інноваційні технології у майбутній фахово-методичній роботі з дітьми дошкільного віку.

Здійснивши аналіз наукових розвідок з означеної проблеми, було визначено, що «методика викладання (навчання) конкретної дисципліни» – це інтегративна система взаємопов'язаних технологій, що характеризується доцільністю розкриття певного змісту освітнього компонента. Методику викладання фахових дисциплін схарактеризовано як оптимальне поєднання засобів, способів, форм, загальнодидактичних методів навчання; закріплену сукупність прийомів та організаційних заходів щодо вивчення конкретної навчальної дисципліни.

Методичну підготовленість майбутніх вихователів розуміємо як цілеспрямований процес набуття здобувачами освіти науково-теоретичних (методологічних, психологічних, педагогічних, методичних) знань та практичних методичних умінь і навичок, що дозволяє майбутнім вихователям здійснювати кваліфіковано методичну роботу з дітьми у закладі дошкільної освіти. Методичну роботу вихователя ЗДО розглянуто як систематичну індивідуальну діяльність суб'єкта освітньо-виховного процесу ЗДО, спрямовану на вдосконалення набутих фахових теоретико-методологічних знань, практичних умінь і навичок та здатності використання інтерактивних методів, інноваційних технологій у роботі з дітьми; відповідає професійному статусу «вихователя», передбачає підвищення кваліфікації, педагогічної майстерності, самоорганізацію, саморозвиток, самовдосконалення, прагнення до набуття фахово-методичної грамотності. Розглянуто й уточнено зміст поняття «методика» як складника педагогічної науки, взаємопов'язану сукупність засобів, способів, форм, методів і прийомів, їх позитивного впливу на особистість того, хто навчається.

Зміст методичної підготовки майбутніх вихователів впливає із сучасних умов функціонування закладів дошкільної освіти, що передбачає формування у

здобувачів освіти творчого підходу до повсякденної методичної праці, спрямованої на їхнє успішне особистісно-фахове становлення.

На етапі теоретичного дослідження здійснено аналіз освітньо-професійних програм і навчальних планів підготовки фахових молодших бакалаврів галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 012 Дошкільна освіта структурного підрозділу «Дубенський педагогічний фаховий коледж Рівненського державного гуманітарного університету»; Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради; Одеського фахового педагогічного коледжу. Результати аналізу засвідчили, що обсяги кредитів освітніх компонентів, які спрямовані безпосередньо на формування методичної компетентності майбутніх вихователів, забезпечують досягнення результатів навчання, передбачених стандартом фахової передвищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта. Водночас проведений аналіз документально підтвердив тенденцію і прагнення вітчизняної фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти відповідати загальноєвропейським стандартам педагогічної освіти.

Зауважено, що попри схожості освітньо-професійних програм «Дошкільна освіта» у педагогічних фахових коледжах, які було задіяно в дослідженні, спостерігались істотні відмінності. Зокрема, виявлено, що необхідно збільшити відсоток методичних чинників фахової підготовки майбутніх вихователів у педагогічних коледжах і розробити освітні компоненти й інструкції щодо організації методичної (практичної) підготовки майбутніх вихователів у педагогічних фахових коледжах. Потенціалом для вирішення окресленого завдання є методологічний сегмент методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

У третьому розділі – **«Методологічні засади методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти»** – схарактеризовано методологічні підходи педагогічної науки, що є орієнтирами в методичній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти: системно-цілісний, компетентнісний, контекстний. Розкрито спеціальні методологічні принципи методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, як-от: принцип розвитку, пошуку і розроблення інструментарію засобів (методів, моделей, систем прийняття рішень) щодо методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; принцип системності та логіки побудови і функціонування механізмів зовнішньої і внутрішньої взаємодії усіх учасників академічної спільноти; принцип об'єктивності побудови та визначення всіх змістових складників методичної підготовленості майбутніх вихователів ЗДО; принцип послідовності формування системних вимог у процесі методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Системно-цілісний підхід виступив цілезабезпечуючим напрямом щодо методології наукового дослідження, який дозволив виявити системо-утворювальні компоненти, без яких освітній процес втрачає цілісність, а саме:

освітня мета (цільовий компонент), особистість студента (суб'єктний компонент), освітня та самоосвітня діяльність, у процесі якої майбутні вихователі закладів дошкільної освіти здобувають освіту (діяльнісний компонент), діяльність з організації та забезпечення функціонування освітнього процесу (управлінський компонент).

З'ясовано, що сутність методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО у процесі вивчення фахових методик у педагогічному коледжі, яка базується на реалізації системно-цілісного підходу, передбачає: формування у здобувачів освіти творчих, креативних здібностей, необхідних для проектування методично доцільного освітнього процесу у ЗДО; розроблення методичних інновацій, спрямованих на всебічний розвиток дітей дошкільного віку; розвиток фахових умінь студентів, здатності застосовувати інноваційні технології, методи, прийоми у процесі реалізації фахових методик у ЗДО; спрямування майбутніх вихователів ЗДО на безперервну самоосвітню діяльність задля оновлення методичних знань. Поняття «методична система підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу» розглядаємо як сукупність методологічних, теоретичних і методичних освітніх компонентів, що утворюють єдину цілісну функціональну структуру, зорієнтовану на методичну підготовку та підготовленість майбутніх вихователів до методичної роботи у ЗДО.

Послугуючись системно-цілісним підходом в організації освітнього процесу з методичної підготовки майбутніх вихователів, було застосовано різні його форми, як-от: масові – спостереження, вікторини з методичної діяльності, створення куточків методичної творчості, відкриті заняття з фахових методик, брейн-ринги, воркшопи, веб-конференції тощо; групові – виконання методичних проєктів, розроблення сценаріїв занять з розвитку мовлення, дрібної моторики дітей дошкільного віку тощо; індивідуальні – підготовка індивідуальних проєктів, виконання фахово-зорієнтованих проблемно-пізнавальних інтегративних завдань тощо.

Методична підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в педагогічному коледжі здійснювалася на засадах компетентнісного підходу. У дослідженні «компетентнісний підхід» визначено як спрямованість освітнього процесу на формування інтегральної, загальних та спеціальних компетентностей здобувача освіти. Компетентнісний підхід виступив засобом формування і набуття компетентностей, мотивів опанування фахових методик, спрямованості майбутнього вихователя на реалізацію творчого потенціалу та методичної обізнаності з організації фахово-методичної роботи в закладі дошкільної освіти.

З'ясовано, що реалізація компетентнісного підходу в методичній підготовці майбутніх вихователів активізувало когнітивну й продуктивну діяльність здобувачів освіти. Виявлено, що знаннявий, діяльнісний, рефлексійний аспекти фахової підготовки здобувачів освіти дали змогу організувати освітню діяльність майбутніх вихователів таким чином, щоб спонукати їх знаходити самостійно засоби вирішення запропонованої проблеми, а не застосовувати

готовий алгоритм дій. Доведено, що в процесі викладання фахових методик самостійна діяльність майбутніх вихователів спрямовувалась на формування здатності вирішувати проблеми й організувати роботу, використовуючи свій життєвий досвід; здобувати інформацію, обробляти й аналізувати її; здатність оцінювати та співвідносити події, дії, вчинки; здатність вирішувати певні труднощі, що виникають в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.

Досліджено, що процес упровадження компетентнісного підходу як методологічної платформи методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в педагогічному коледжі, передбачає формування пропедевтичних знань та синтез нового знання, оскільки у змісті освітніх компонентів (фахових методик) окремо комплекс спеціальних компетентностей, що належать до технології здійснення фахово-методичної роботи. Методичну компетентність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти розуміємо як інтегральну особистісну характеристику майбутнього вихователя, що інтегрує фахову обізнаність з теоретичними, методичними засадами та змістом фахових методик, інноваційними технологіями, засобами, способами, формами, методами і прийомами організації освітнього процесу у ЗДО, здатністю до творчої методичної роботи з дітьми дошкільного віку. Виявлено, що в таких освітніх компонентах (фахові методики) наявний свій понятійний апарат, методологія, методика, предмет дослідження, які взаємопов'язані і розглядаються як система міжкомпонентних зв'язків.

Визначено, що пріоритетним завданням упровадження компетентнісного підходу до методичної підготовки майбутніх вихователів є особистісне зростання здобувача освіти, його участь у проектах, тренінгах, вихованість комунікативної та відповідальної особистості. Водночас орієнтація змісту викладання фахових методик на комунікативні форми практичної роботи сприяла формуванню автономності і відповідальності, здатності до подальшого саморозвитку. Зазначено, що перехід на компетентнісний підхід є відмінною якістю фахової передвищої освіти.

Обґрунтовано, що педагогічні коледжі України спрямовані насамперед на практико-методичну підготовку майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, що вимагає збільшення питомої ваги у змісті підготовки саме практичного й методичного компонентів у взаємозв'язку з безпосередньою фахово-методичною діяльністю майбутніх вихователів у закладі дошкільної освіти. У цьому зв'язку одним із провідних методологічних підходів в організації освітнього процесу в педагогічних коледжах було обрано контекстний підхід.

Доведено, що реалізація контекстного підходу сприяла взаємопроникненню освітньої та фахової діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти під час здобуття фахової освіти. Для організації активної, фахово-спрямованої методичної роботи здобувачів освіти в процесі контекстного навчання було використано три форми активності: семіотична (лекції, семінари),

імітаційна (ділова гра, занурення майбутнього вихователя в контекст майбутньої професії); соціальна (виробничі практики, курсова робота) та фахово-методична роботи випускника педагогічного коледжу зі спеціальності 012 Дошкільна освіта).

З'ясовано, що здійснення методичної підготовки майбутніх вихователів у процесі впровадження контекстного підходу відбувалось із застосуванням базових форм освітньо-методичної діяльності майбутніх вихователів, які забезпечили цілісне (на всіх етапах підготовки в педагогічному коледжі) занурення здобувачів освіти у фахово-зорієнтовану діяльність, як-от: освітня діяльність академічного типу (власне освітня діяльність – лекції, семінарські заняття, самостійна робота із фахових методик); квазіпрофесійна діяльність (дискусії, ділові ігри, ігрові форми занять за змістом кожної фахової методики); освітньо-фахова діяльність (навчально-дослідна робота, навчальна і виробнича практика, курсове проектування у межах фахових методик).

Виявлено й науково обґрунтовано позицію, що викладач, формуючи зміст освіти, відштовхується не від змісту фахових методик, а від аналізу фахово-методичної роботи майбутнього вихователя ЗДО, у якій окреслюються типові фахові завдання, розробляються відповідні навчально-педагогічні ситуації і визначається їх місце в освітньому процесі ЗДО. Встановлено, що завдяки проблемно-педагогічним ситуаціям, діловим і навчальним іграм відбувається розвиток особистості здобувача освіти як фахівця та учасника майбутнього професійного колективу.

Обґрунтовано розуміння дуально-зорієнтованої методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО як синергетичного процесу та результату набуття теоретико-методичних знань, розвитку фахових умінь і навичок, які, доповнюючи один одного, забезпечують високий рівень фахової методичної підготовленості здобувача освіти до майбутньої фахово-методичної роботи у ЗДО. Схарактеризовано програму реалізації дуальної освіти в межах методичної підготовки майбутніх вихователів на робочих місцях у ЗДО під керівництвом вихователів-наставників, що складається із таких компонентів: педагогічна практика; практичні та лабораторні заняття у ЗДО; позааудиторна робота. З'ясовано, що дуально-зорієнтована методична підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти сприяє формуванню особистості фахівця нового типу. Визначено рівні реалізації змісту елементів дуально-зорієнтованої методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО у педагогічних коледжах, як-от: практико-технологічний рівень, на якому дуальне перетворення системи освітньої діяльності у процесі фахової освіти постає як технологічно організований освітній процес; фахово-особистісний рівень, що відображає суб'єктний результат освіти як сукупність фахових й особистісних якостей і характеристик, якими повинен оволодіти майбутній виховatelj закладу дошкільної освіти.

У четвертому розділі – **«Методична підготовка майбутніх вихователів**

закладів дошкільної освіти в сучасних педагогічних коледжах» – проаналізовано результати пошуково-розвідувального етапу експерименту, предметом вивчення якого виступив зміст системи методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу. Дослідження було спрямоване на з’ясування визначених методичних компонентів підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах сучасних педагогічних коледжів, що засвідчило необхідність розроблення й оптимізації змісту освітньо-професійних програм, навчальних планів і навчально-методичних комплексів освітніх компонентів. Результати анкетування вихователів закладів дошкільної освіти, викладачів фахових методик і здобувачів освіти виявили нові можливості розроблення індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти, забезпечення доступу до якісної методичної підготовки майбутніх вихователів в умовах змішаного навчання, оскільки імплементація фахової передвищої освіти, як самостійного складника системи освіти України, вимагає переорієнтації фахової освіти на професійно-практичну діяльність в умовах сучасних потреб ринку праці.

Одним із завдань на етапі пошуково-розвідувального експерименту виступив аналіз програмно-методичного забезпечення підготовки майбутніх вихователів до методичної роботи в закладах дошкільної освіти та його ключових компонентів, а саме: нормативний; навчальний; інструктивний; організаційний. Схарактеризовано цикли методичної підготовки майбутніх вихователів, а саме: освітні компоненти, що формують спеціальні компетентності, серед яких фахові методики: методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей дошкільного віку, методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку, методика ознайомлення дітей із природним довкіллям, методика фізичного виховання, методика організації образотворчої діяльності, методика музичного виховання; практична підготовка та освітні компоненти, спрямовані на формування загальних компетентностей. Для освітніх компонентів і практичної підготовки окреслено програмно-методичне забезпечення відповідно до Ліцензійних вимог упровадження освітньої діяльності в закладах фахової передвищої освіти. На особливу увагу слугували освітні компоненти (фахові методики), що передбачали формування спеціальних (фахових) компетентностей, спрямованих на методичну підготовленість майбутніх вихователів, оскільки зорієнтованість державної політики на освіту впродовж життя є додатковим чинником професійної мотивації.

У контексті дослідження визначено й обґрунтовано комплекс педагогічних умов, як-от: наявність позитивної мотивації у майбутніх вихователів щодо необхідності фахової методичної підготовки в процесі навчання в умовах педагогічного коледжу; психолого-педагогічний супровід процесу методичної підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу; суб’єкт-суб’єктна позиція майбутніх вихователів закладів

дошкільної освіти в процесі методичної підготовки в умовах педагогічного коледжу; партнерська взаємодія педагогічного коледжу та закладу дошкільної освіти у підготовці майбутніх вихователів до методичної роботи з дітьми дошкільного віку.

Обґрунтовано, що позитивна мотивація є передумовою стимулювання потреби здобувачів освіти в опануванні освітніх компонентів, що формують компетентності, водночас є складним психічним новоутворенням особистості. З'ясовано, що позитивна мотивація у майбутніх вихователів щодо необхідності фахової методичної підготовки в умовах педагогічного коледжу виявляється вже під час теоретичного навчання та практичної підготовки у ставленні майбутніх вихователів до сукупності методичних дій, за результатами яких формуються спеціальні компетентності. Доведено необхідність створення відповідної навчально-методичної бази для вивчення фахових методик (аудиторії, обладнання, роздатковий матеріал, методичне забезпечення). Зокрема, облаштування навчальних аудиторій як реальних осередків групових кімнат закладів дошкільної освіти, що є ефективним засобом первинної адаптації та входження майбутнього вихователя в освітнє середовище ЗДО (спеціалізовані класи-лабораторії, професійне обладнання, програмне забезпечення); якісно спроєктований контент фахової методики з урахуванням психологічних особливостей пізнання особистості дитини відповідного віку.

Реалізуючи педагогічну умову «психолого-педагогічний супровід процесу методичної підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу» виокремлено освітні компоненти, що формують відповідно в кожній навчальній психолого-педагогічній дисципліні спеціальні компетентності.

Психолого-педагогічний супровід процесу підготовки майбутніх вихователів до методичної роботи в закладі дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу розуміємо як систему методологічного і психолого-педагогічного інструментарію (засоби, форми, методи, прийоми, методичні технології), спрямовану на ефективне формування у майбутніх вихователів обізнаності зі змістом методичної роботи вихователя закладу дошкільної освіти, теоретичної і методичної грамотності. Однією із функцій психолого-педагогічного супроводу є створення нових теоретичних можливостей для здобувачів освіти, як-от: отримання освітньо-методичних послуг, набуття спеціальних компетентностей, необхідних для передбачення та оцінювання результатів власної діяльності з урахуванням закономірностей освітнього процесу закладу дошкільної освіти, розвитку й удосконалення своєї діяльності.

Педагогічна умова «суб'єкт-суб'єктна позиція майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в процесі методичної підготовки в умовах педагогічного коледжу» передбачала виявлення їхньої внутрішньої активності як суб'єктів освітнього процесу, розвиток діяльнісних компонентів суб'єктності майбутніх вихователів. Було доведено, що ефективність взаємодії викладача та

здобувача освіти забезпечується за умови їхньої співпраці й партнерства. Обґрунтовано, що в суб'єкт-суб'єктній позиції майбутні вихователі здатні перетворювати методичну підготовку на предмет практичного застосування в ході педагогічної практики, оцінювати рівні набутих ними компетентностей.

Суб'єктно-суб'єктну взаємодію розглядаємо як процес, що передбачає ціннісне ставлення до особистості кожного учасника взаємодії, зорієнтований на діалогічні форми комунікації та забезпечує співробітництво і співтворчість у їхніх взаємовідносинах.

Схарактеризовано стадії становлення суб'єкт-суб'єктної позиції майбутнього вихователя у методичній підготовці, як-от: а) адаптація здобувача освіти до умов закладу фахової передвищої освіти, зокрема педагогічного коледжу; б) апробація майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти щодо нової соціальної ролі «здобувач освіти»; в) методична обізнаність і засвоєння фахово-методичних знань майбутніх вихователів; г) самопроєктування змісту методичної роботи в закладі дошкільної освіти майбутніми вихователями у процесі педагогічної практики. Науково обґрунтовано, що ключовими складниками забезпечення суб'єкт-суб'єктної позиції майбутніх вихователів у методичній підготовці є: реалізація творчої взаємодії усіх учасників за умови врахування компетентностей кожного учасника (суб'єкта) освітнього процесу; наступність і системність у формуванні суб'єкт-суб'єктної позиції майбутніх вихователів; оновлення інтерактивного інструментарію в організації освітнього процесу в умовах педагогічного коледжу; розроблення програми педагогічної практики, яка містить завдання практико-рефлексійного характеру.

З'ясовано, що одним із важливих показників забезпечення суб'єкт-суб'єктної позиції майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в процесі методичної підготовки в умовах педагогічного коледжу є досвід організації взаємодії з іншими учасниками освітньої діяльності, досвід рефлексії, досвід активізації самопрезентації для успішної методичної підготовки.

Педагогічну умову «партнерська взаємодія педагогічного коледжу та закладу дошкільної освіти у підготовці майбутніх вихователів до методичної роботи з дітьми дошкільного віку» визначено як систему взаємовідносин між суб'єктами освітнього процесу педагогічного коледжу і ЗДО, у процесі яких відбувається узгодження спільної діяльності, професійних інтересів щодо якісної підготовки майбутніх вихователів до методичної роботи з дітьми дошкільного віку. Розроблено зміст реалізації партнерської взаємодії в методичній підготовці майбутніх вихователів ЗДО, створено освітній контент та інструментарій з урахуванням освітніх потреб здобувачів освіти; забезпечено можливість будувати індивідуальну освітню траєкторію, тобто самостійно обирати змістові компоненти навчання. Спроєктовано алгоритм партнерської взаємодії, який містить кілька етапів, як-от: визначення цілей і стратегій взаємодії ЗДО з педагогічним коледжем, моніторинг і корекція (педагогічна рефлексія та оцінка) шляхів освітньо-методичних впливів на майбутніх вихователів для забезпечення

результатів навчання за освітньо-професійною програмою 012 Дошкільна освіта.

Визначено чинники, що сприяють набуттю майбутніми вихователями практичного досвіду в ситуаціях партнерської взаємодії, а саме: введення фахових інновацій у зміст практичної підготовки (виробнича практика «Випробувана педагогічна практика в групах дітей раннього та дошкільного віку», «Літня педагогічна практика у ЗДО»); запровадження інтерактивних методів у методичній підготовці майбутніх вихователів і використання інтерактивних завдань у процесі підготовки до педагогічних практик; активізація пізнавальної діяльності здобувачів освіти, що дає змогу реалізувати інноваційні підходи в підготовці здобувачів освіти до методичної роботи в закладі дошкільної освіти; створення консалтингових центрів практичної підготовки для майбутніх вихователів і педагогічних працівників закладів дошкільної освіти на базі педагогічних коледжів для підвищення конкурентоспроможності фахівців дошкільної освіти на ринку праці; створення дидактичної лабораторії як освітньо-розвивального методичного середовища в педагогічному коледжі.

У контексті дослідження схарактеризовано освітнє розвивальне методичне середовище як комплексне утворення, що обіймає низку компонентів, а саме: просторово-предметний (дидактична лабораторія для занять, оснащена сучасними мультимедійними засобами та дидактичним матеріалом освітньо-розвивального спрямування); соціальний (партнерська взаємодія майбутніх вихователів, викладачів фахових методик, вихователів закладів дошкільної освіти, дітей дошкільного віку, батьків); психолого-методичний (зміст і методи навчання, зумовлені метою й завданнями методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти).

Визначено й схарактеризовано критерії і показники методичної підготовленості майбутніх вихователів, як-от: гносеологічний критерій (обізнаність із сучасною науково-методичною літературою з конкретної методики; обізнаність із програмами та дидактичним матеріалом; обізнаність із інтерактивними методами, інноваційними технологіями та методиками розвитку і навчання дітей дошкільного віку (у межах конкретної методики); креативно-діяльнісний критерій (уміння планувати різні види освітньої роботи з дітьми в межах конкретної методики; вміння розробляти конспекти (план-конспект) різних за видами і структурою занять у межах конкретної методики; вміння добирати наочно-дидактичний та ілюстративний матеріал до занять й індивідуальної роботи з дітьми); оцінно-рефлексійний критерій (наявність адекватної самооцінки щодо опанування знань, умінь і навичок із фахових методик; наявність адекватної взаємооцінки щодо оволодіння знаннями, вміннями і навичками із фахових методик).

У п'ятому розділі – **«Модель та експериментальна методика методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу»** – позиціоновано модель та експериментальну методику методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в умовах

педагогічного коледжу (гносеологічно-пізнавальний, репродуктивно-діяльнісний, креативно-дослідницький, рефлексійно-оцінний етапи).

На *гносеологічно-пізнавальному етапі* реалізовано педагогічну умову «позитивна мотивація у майбутніх вихователів щодо необхідності фахової методичної підготовки в процесі навчання в умовах педагогічного коледжу». У ході експериментальної роботи було використано такі форми роботи зі здобувачами освіти: інформаційні лекції, лекції-візуалізації, проблемні лекції, практичні заняття, ділові ігри, тренувальні кейси, відео-кейси, кейси-випадки, вправи: образотворчі, математичні тощо. Започатковано роботу гуртка «Дидактична лабораторія»; облаштовано «Методичні виставки-скарбнички».

На *репродуктивно-діяльнісному етапі* впроваджено педагогічну умову «психолого-педагогічний супровід процесу методичної підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу». Зі здобувачами було проведено лекції-дискусії, лекції з наперед заданими методичними неточностями, помилками; лекції прес-конференції, бінарні лекції. У процесі практичних занять майбутні вихователі *аналізували* педагогічні ситуації, виконували вправи, творчі завдання, завдання за структурно-логічною схемою, схемами-моделями; залучалися до ділових ігор, що сприяли формуванню методичної підготовленості майбутніх вихователів до фахово-методичної роботи.

На *креативно-дослідницькому етапі* майбутніми вихователями опрацьовано зміст елективної навчальної дисципліни «Підготовка майбутніх вихователів до методичної роботи в закладі дошкільної освіти», проведено бінарні лекції (викладач і стейкхолдер, викладач і здобувач освіти, викладач та викладач інших фахових методик, здобувачі освіти і вихователь-методист (стейкхолдер) у присутності викладача), облаштовано на сервері електронних ресурсів навчальний кабінет і розміщено матеріали елективної навчальної дисципліни «Підготовка майбутніх вихователів до методичної роботи в закладі дошкільної освіти». На практичних заняттях з майбутніми вихователями обговорено в дискусійному варіанті «Державний стандарт дошкільної освіти (БКДО)», опрацьовано теми з різних фахових методик з використанням кейс-методу тощо.

Організовано науково-дослідницьку роботу з майбутніми вихователями в межах наукового гуртка «Школа садівниць», який сприяв удосконаленню набутих методичних умінь і навичок. У ході самостійної роботи із фахових методик здобувачами освіти розроблено професіограму методичної обізнаності вихователя ЗДО, сценарії заходів для вихователів з використанням обраних форм і методів методичної роботи, лепбук з теми «Програмно-методичне забезпечення освітніх напрямів Базового компонента дошкільної освіти», розроблено проекти («Організація і проведення Міжнародного дня родини», «Казковий калейдоскоп для малечі», «Народна іграшка в житті дитини», «Ідеї трудового виховання в етнопедагогіці М. Стельмаховича»). Було відкрито

Консалтинговий центр практично-методичної допомоги, проведено олімпіаду методичного спрямування «Серце віддаю дітям».

На *рефлексійно-оцінному етапі* здобувачі освіти залучалися до самоаналізу, самооцінки, самоконтролю, взаємоконтролю методичної підготовленості майбутніх вихователів до методичної роботи у ЗДО, а також до квазіпрофесійної діяльності. На цьому етапі реалізовано педагогічну умову «партнерська взаємодія педагогічного коледжу та закладу дошкільної освіти в підготовці майбутніх вихователів до методичної роботи з дітьми дошкільного віку». Під час практичних і лабораторних занять із фахових методик майбутні вихователі залучалися до активної освітньої діяльності (вправи «Апелювання до досвіду», «Генерація методичних матеріалів» тощо), проведено ділові ігри «Презентація інноваційних майстерень», «Ерудит».

Здобувачі освіти у процесі педагогічної практики реалізували завдання із фахових методик. Спільно із викладачами фахових методик було організовано виставку «Педагогічний ярмарок», проведено підсумкову студентську науково-практичну конференцію «Сучасний стан та перспективи розвитку дошкільної освіти: теорія, практика, інновації» за результатами проходження переддипломної практики.

По завершенні формувального етапу експерименту здійснено порівняльний контрольний зріз для визначення рівнів сформованості методичної підготовленості майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в педагогічних коледжах. За результатами прикінцевого етапу експерименту виявлено, що у здобувачів освіти експериментальної групи відбулися суттєві позитивні зміни в результатах сформованості рівнів методичної підготовленості майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Загальну динаміку рівнів сформованості методичної підготовленості майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на констатувальному і прикінцевому етапах за критеріями подано в таблиці.

Як видно з таблиці, в експериментальній групі помітною є позитивна динаміка щодо сформованості рівнів методичної підготовленості майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти за всіма критеріями.

За гносеологічним критерієм прикінцеві результати були такими: достатній рівень на прикінцевому етапі було виявлено у 46,3% (було 23,4%), задовільний рівень на прикінцевому етапі продемонстрували 39,2% здобувачів освіти (було 40,1%), низький рівень на прикінцевому етапі засвідчили 14,5% майбутніх вихователів (було 36,5%).

Дані, що були здобуті за результатами аналізу методичної підготовленості респондентів контрольної групи на констатувальному і прикінцевому етапах, були менш переконливими. Зокрема, достатнього рівня досягло 27,2% здобувачів освіти (було 24,1%). Найбільша кількість майбутніх вихователів контрольної групи засвідчили задовільний рівень сформованості методичної підготовленості за гносеологічним критерієм – 43,0% (було 40,9%). Значна кількість

респондентів – 29,8% (було 35,0%) залишилися на низькому рівні.

Таблиця

Динаміка рівнів сформованості методичної підготовленості майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на констатувальному і прикінцевому етапах за критеріями (у %)

Критерій	Група	Рівні					
		Достатній		Задовільний		Низький	
		Етапи					
		К	П	К	П	К	П
Гносеологічний	ЕГ	23,4	46,3	40,1	39,2	36,5	14,5
	КГ	24,1	27,2	40,9	43,0	35,0	29,8
Креативно-діяльнісний	ЕГ	24,8	43,4	42,1	45,7	33,1	10,9
	КГ	25,3	27,4	42,4	45,4	32,3	27,2
Оцінно-рефлексійний	ЕГ	22,1	45,4	39,8	41,5	38,1	13,1
	КГ	22,3	24,8	40,1	41,5	37,6	33,7
Разом	ЕГ	23,3	45,0	40,8	42,2	35,9	12,7
	КГ	23,9	26,5	41,1	43,5	35,0	30,0

Примітка: КГ – контрольна група, ЕГ – експериментальна група,

К – констатувальний етап, П – прикінцевий етап

Проаналізуємо узагальнені дані за креативно-діялісним критерієм. На прикінцевому етапі достатній рівень засвідчили 43,4% здобувачів освіти експериментальної групи (було 24,8%) і 27,4% респондентів контрольної групи (було 25,3%). На задовільному рівні виявлено 45,7% здобувачів освіти експериментальної групи (було 42,1%) і 45,4% майбутніх вихователів контрольної групи (було 42,4%). На низькому рівні зменшилися 10,9% здобувачів освіти в експериментальній групі (було 33,1%), у контрольній групі – 27,2% респондентів (було 32,3%).

Позитивною була динаміка методичної підготовленості здобувачів освіти експериментальної групи і за оцінно-рефлексійним критерієм. Зокрема, достатнього рівня: досягли в експериментальній групі 45,4% здобувачів освіти (було 22,1%), у контрольній групі зміни менш відчутні – 24,8% (прикінцевий етап) проти 22,3% (констатувальний етап). Задовільний рівень виявлено у 41,5% майбутніх вихователів експериментальної групи (було 40,1%) і 41,5% – контрольної групи (було 40,1%). Позитивну динаміку відзначаємо й щодо кількості респондентів, які залишилися на низькому рівні. Зокрема, в експериментальній групі їхня кількість скоротилася з 38,1% (констатувальний етап) до 13,1% (прикінцевий етап), у контрольній групі зміни менш відчутні – із 37,6% (констатувальний етап) до 33,7% (прикінцевий етап). Як бачимо, динаміка рівнів сформованості методичної підготовленості учасників експериментальної групи була позитивною за всіма визначеними критеріями.

Отже, здобуті результати дослідження підтвердили ефективність

запропонованих педагогічних умов, моделі та експериментальної методики методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу.

ВИСНОВКИ

У дисертації подано нове вирішення наукової проблеми, що виявляється в теоретико-методологічному обґрунтуванні методологічних концептів, змісту, форм, методів, експериментальної моделі й методики методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу з урахуванням сучасної освітньої парадигми, їх реалізації та апробації в освітньому процесі педагогічного коледжу.

Проведене дослідження підтвердило основні положення гіпотези й дало можливість сформулювати **загальні висновки** відповідно визначених завдань.

1. Досліджено трансформацію методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в історичному векторі України. Визначено чотири періоди становлення методичної підготовки майбутніх вихователів для перших українських дитячих садків, у межах яких виокремлено певні послідовні етапи. Проаналізовано особливості розвитку методичної підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічних закладів з урахуванням історичних періодів становлення Української держави наприкінці XIX-XXI ст.

2. З'ясовано методологічну платформу розбудови сучасної системи методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО. Методологічним підґрунтям експериментальної методики виступили системно-цілісний, компетентнісний і контекстний підходи. Методичну підготовку майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу в контексті системно-цілісного підходу розглянуто як цілезабезпечуючий напрям у методології наукових досліджень, що дозволяє виявити загальні системні властивості і якісні характеристики моделювання педагогічних систем. За компетентнісним підходом розглянуто практично-методичні вміння майбутніх вихователів як здатності фахово-методичної компетентності, методичної обізнаності й підготовленості до їх упровадження в освітній процес закладу дошкільної освіти. Обґрунтовано структурні компоненти компетентнісного підходу як методологічної платформи методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу: формування пропедевтичних знань та синтез нового знання, участь у проєктах, тренінгах, виховання відповідальної та комунікативної особистості, комунікативні форми роботи зі здобувачами освіти, формування автономності, відповідальності та здатності до подальшого саморозвитку майбутнього вихователя. Встановлено, що контекстний підхід виступив концептуальним підґрунтям розв'язання проблеми методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, у межах реалізації якого застосовували базові форми освітньо-

методичної діяльності майбутніх вихователів, які забезпечили цілісне (тобто на всіх етапах підготовки в педагогічному коледжі) занурення здобувачів освіти у фахово-зорієнтовану діяльність. Схарактеризовано моделі контекстного навчання: семіотична – освітньо-діяльнісна (лекції, семінари); імітаційна – квазіпрофесійна (ділова гра, занурення майбутнього вихователя в контекст майбутньої професії); соціальна – практично-методична та фахово-методична діяльність випускника педагогічного коледжу зі спеціальності 012 Дошкільна освіта.

3. У дослідженні визначено сутність понять «методична підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти», «методична підготовленість майбутніх вихователів», «методична робота вихователя ЗДО», «методична система підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу»; уточнено зміст понять «методика», «методична робота».

4. З'ясовано наявний стан методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в умовах педагогічного коледжу. Визначено, що зміст методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти складають цикли: а) освітні компоненти, що формують спеціальні компетентності, серед яких фахові методики; б) практична підготовка; в) освітні компоненти, спрямовані на формування загальних компетентностей. Встановлено, що кожен освітній компонент забезпечується програмно-методичним комплексом відповідно до Ліцензійних вимог упровадження освітньої діяльності в закладах фахової передвищої освіти. Уточнено поняття «педагогічний коледж» як заклад фахової передвищої освіти, що здійснює освітню діяльність, пов'язану із підготовкою майбутніх вихователів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» у галузі 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 012 Дошкільна освіта (та інших споріднених спеціальностей).

5. Визначено й схарактеризовано педагогічні умови формування методичної підготовленості майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу: наявність позитивної мотивації у майбутніх вихователів щодо необхідності фахової методичної підготовки у процесі навчання в умовах педагогічного коледжу; психолого-педагогічний супровід процесу методичної підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу; суб'єкт-суб'єктна позиція майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в процесі методичної підготовки в умовах педагогічного коледжу; партнерська взаємодія педагогічного коледжу та закладу дошкільної освіти в підготовці майбутніх вихователів до методичної роботи з дітьми дошкільного віку.

6. Виокремлено критерії і показники методичної підготовленості майбутніх вихователів ЗДО в умовах педагогічного коледжу: гносеологічний (обізнаність із сучасною науково-методичною літературою з конкретної методики, програмами та дидактичним матеріалом, обізнаність з інтерактивними методами, інноваційними технологіями та методиками розвитку і навчання дітей

дошкільного віку (у межах конкретної методики)); креативно-діяльнісний (уміння планувати різні види освітньо-виховної роботи з дітьми в межах конкретної методики, уміння розробляти конспекти (план-конспект) різних за видами і структурою занять у межах конкретної методики, добирати наочно-дидактичний та ілюстративний матеріал до занять й індивідуальної роботи з дітьми); оцінно-рефлексійний (наявність адекватної самооцінки щодо опанування знань, умінь і навичок із фахових методик, адекватної взаємооцінки щодо оволодіння знаннями, вміннями і навичками із фахових методик). Схарактеризовано рівні сформованості методичної підготовленості майбутніх вихователів ЗДО в умовах педагогічного коледжу (низький, задовільний, достатній).

7. Розроблено модель та експериментальну методiku методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу, що передбачає поетапну реалізацію визначених педагогічних умов, з такими взаємопов'язаними етапами: гносеологічно-пізнавальний, репродуктивно-діяльнісний, креативно-дослідницький, рефлексійно-оцінний. Розроблено і впроваджено вибіркoву навчальну дисципліну «Підготовка майбутніх вихователів до методичної роботи в закладі дошкільної освіти». Для забезпечення фахової методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО створено «Дидактичну лабораторію». Розроблено електронний навчальний ресурс Google Class, на якому розміщено методичні рекомендації до проведення практичних, семінарських, лабораторних занять і самостійної роботи, пакет контрольованих заходів зі зразками тестового контролю, різнорівневих завдань і комплексної контрольної роботи з підготовки майбутніх вихователів до методичної роботи у ЗДО. На другому етапі проведено лекції-дискусії, лекції з наперед заданими методичними неточностями, помилками, лекції прес-конференції; бінарні лекції, практичні заняття з інтерактивними методами, рольові й ділові ігри. Третій етап передбачав проведення бінарних лекцій (викладач і стейкхолдер, викладач і здобувач освіти, викладач і викладач інших фахових методик, здобувачі освіти і вихователі-методисти (стейкхолдер) у присутності викладача), роботу освітнього хабу «Альбус» (для підвищення кваліфікації викладачів фахових методик і вихователів ЗДО). Для консультування, надання інформаційно-методичної допомоги майбутнім вихователям відкрито Консалтинговий центр практично-методичної допомоги та проведено олімпіаду методичного спрямування «Серце віддаю дітям». На завершальному етапі експерименту на практичних і лабораторних заняттях із фахових методик і в процесі педагогічної практики пропонувалися максимально наближені до реальної фахово-методичної роботи в закладі дошкільної освіти завдання, вправи, зміст яких стимулював здобувачів освіти до самоаналізу, самооцінки, взаємооцінки, само – і взаємоконтролю.

За результатами прикінцевого етапу експерименту виявлено, що у здобувачів освіти експериментальної групи відбулися суттєві позитивні зміни в результатах

сформованості методичної підготовленості: достатнього рівня досягли 45,0% майбутніх вихователів ЗДО експериментальної (було 23,3%) та 26,5% (було 23,9%) – контрольної груп; задовільний рівень виявлено у 42,2% (було 40,8%) респондентів експериментальної і 43,5% (було 41,1%) – контрольної груп; на низькому рівні в експериментальній групі стало 12,8% (було 35,9%), а в контрольній – 30,0% (було 35,0%) респондентів. Достовірність здобутих експериментальних даних підтверджено застосуванням методу математичної статистики (t-критерій Стюдента (t-критерій) (двовибірковий t-критерій)). Доведено доцільність реалізації моделі, експериментальної методики та педагогічних умов щодо методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в педагогічних коледжах. Перспективу дослідження вбачаємо у вивченні проблеми методичної підготовки майбутніх вихователів у зарубіжних педагогічних моделях дошкільної освіти; проблематики наступності із ЗВО; проблемні питання самовдосконалення через формальну, неформальну, інформальну освіту; використання потенціалу педагогічної інтернатури.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ ТА ВИНАХОДІВ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Основні положення дисертації викладено в таких публікаціях автора:

Публікації в наукових фахових виданнях України

1. Найда Р. До проблеми формування життєвої компетентності дитини в дошкільному закладі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Житомир, Вип. № 2. 2016. С. 86–91.

2. Найда Р. Парадигма життєтворчості в акмеологічному розвитку особистості майбутнього фахівця. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*. Випуск 13 (56). Частина II. Рівне: РДГУ. 2016. С. 19–22.

3. Найда Р. Педагогічне проектування становлення самооцінки дошкільника в умовах освітнього середовища дошкільного закладу. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*. Випуск 17 (60). Рівне: РДГУ. 2017. С. 129–132.

4. Найда Р. Проблема аксіологізації підготовки майбутніх педагогів в сучасній системі освіти. *Іноватика у вихованні: зб. наук. пр.* Вип. 7. Том 1. упоряд. О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Т. С. Ціпан, Н. М. Гринькова та ін. Рівне: РДГУ. 2018. С. 154–162.

5. Найда Р. Формування основ самоменеджменту майбутніх фахівців

дошкільної освіти. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. № 1. 2021. С. 55–59.
<https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.1.7>

6. Найда Р. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх вихователів в умовах педагогічних коледжів. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. № 1. 2022. С. 201–207.

<https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.1.28>

7. Найда Р. Формування професійної компетентності майбутнього вихователя ЗДО у процесі вивчення фахових дисциплін. *Наукові інновації та передові технології. Серія Педагогіка*. № 4(6). 2022. С. 141–150.

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-4\(6\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-4(6))

8. Найда Р. Змістово-процесуальне забезпечення методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *ScienceRise: Педагогічна освіта*. № (3(48)). 2022. С. 50–55.

<https://doi.org/10.15587/2519-4984.2022.257825>

9. Найда Р. Методологічні підходи організації методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах сучасного фахового коледжу. *Наукові інновації та передові технології. (Серія «Педагогіка»): журнал*. № 3(17) 2023. С. 383–391.

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-3\(17\)-383-391](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-3(17)-383-391)

10. Найда Р. Підготовка майбутніх вихователів в Україні як історико-педагогічна проблема. *Інноваційна педагогіка*. № 48. 2022. С. 70–74.

<https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/48.2.13>

11. Найда Р. Системно-цілісний підхід у підготовці майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу. *Іноватика у вихованні: зб. наук. пр.* Вип. 16. упоряд. О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ. № 16. 2022. С. 171–180.

<https://doi.org/10.35619/iiu.v1i16>

12. Найда Р. Становлення методичної системи підготовки майбутніх вихователів в Україні (у другій половині XIX – на початку XX ст.). *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Випуск 54. Том 2. 2022. С. 218–225.

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/54-2-33>

13. Найда Р. Реалізація компетентнісного підходу в методичній підготовці майбутніх вихователів ЗДО в педагогічному коледжі. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Випуск 55. Том 2. 2022. С. 218–225.

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/55-2-39>

14. Найда Р. Обґрунтування педагогічної моделі методичної підготовки майбутніх вихователів в педагогічних коледжах. *Інноваційна педагогіка: Випуск 51. Том 2. 2022. С. 97–102.*

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/51.2.19>

15. Найда Р. Програмно-методичне забезпечення підготовки майбутніх вихователів ЗДО в педагогічних коледжах. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*: журнал. № 84. 2022. С. 48–55.

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.84.7>

16. Найда Р. Термінологієми «професійна підготовка» та «методична підготовка» у фаховій освіті майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти: системно-семантичний підхід. *Педагогічні науки: теорія та практика*: журнал № 3. 2022. С. 80–87.

DOI <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2022-3-12>

17. Найда Р. Моніторинг методичної обізнаності майбутніх вихователів ЗДО. *Перспективи та інновації науки Серія «Педагогіка»*. № 1(19). 2023. С. 278–289.

DOI [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-1\(19\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-1(19))

18. Найда Р. Педагогічний моніторинг якості методичної підготовки вихователів закладів дошкільної освіти. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*: Випуск 5 (136). 2022. С. 66–74.

19. Найда Р. Методична компетентність майбутніх вихователів ЗДО як наукова проблема. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Випуск 57. 2022. С. 38–46.

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/57-2-37>

20. Найда Р. Забезпечення позитивної мотивації майбутніх вихователів щодо необхідності фахової методичної підготовки. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка»)* № 13(18). 2022. С.137-145.

DOI [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-13\(18\)-361-373](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-13(18)-361-373)

21. Найда Р. Становлення методичної системи підготовки майбутніх вихователів в Україні (у другій половині XIX – на початку XX ст.). *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*: Випуск 2 (132). 2022. С. 159–167.

Монографії

22. Naida R. Psychological and pedagogical features of self-image of the future pedagogue under structural components of self-educational process. *Professional competency of modern specialist: means of formation, development and improvement*: monograph. Warsaw: BMT Sp. Z.o.o, 2018. С. 133–150.

23. Найда Р. Г. Теоретико-методологічні засади методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у педагогічних коледжах: монографія. Харків: «Діса плюс», 2022. 356 с.

Навчальні та навчально-методичні посібники

24. Найда Р. Г. Інноваційний простір в закладах дошкільної освіти: навчально-методичний посібник, Рівне: РДГУ, 2018. 90 с.

25. Найда Р. Г., Козлюк О. А. Педагогічна творчість. Практикум: навчально-

методичний посібник, Рівне: РДГУ, 2018. 90 с.

Публікації в наукових періодичних виданнях інших держав

26. Naida R. Study of organizational and pedagogical conditions for formation of responsibility in working activities with older preschool children. XI випуску наукового журналу «*Innovative solutions in modern science*» (Інноваційні рішення в сучасній науці). № 2 (11). 2017. С. 92–99.

27. Найда Р. Г. Етапи формування моральних цінностей у контексті взаємодії дошкільників. *International Trends in Science and Technology. Proceedings of the International Scientific Conference*. Warsaw, Poland, 17 october, 2017. P. 30–33.

28. Naida R., Dovbenko S., Beschastnyy V., Bezverkhnia H., Tsybulska V. Problem of Resistance to the Introduction of Distance Learning Models of Training in the Vocational Training of Educators. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*. Vol. 19, No. 2, pp. 1-12, February 2020. (Index Scopus)

<https://doi.org/10.26803/ijlter.19.2.1>

29. Naida R., Korolova N., Danylchenko I., Chorna H., Sadova H. Context-based learning in the process of training modern teachers (Preschool education). *Amazonia Investiga*. № 11(52). 2022. P. 240–249. (Web of Science)
<https://doi.org/10.34069/AI/2022.52.04.26>

30. Naida R., Tyurina V., Hadiak I., Hlazunova I., Olkhovska A. Improvement of pedagogical skills of teachers of higher and professional higher education institutions. *Journal of Curriculum and Teaching*, Vol 11. No 9. 2022). P. 49–58. (Web of Science).

DOI: <https://doi.org/10.5430/jct.v11n9p49>

Опубліковані праці апробаційного характеру

31. Найда Р. Г. До проблеми самостановлення як базової характеристики особистості дитини дошкільного віку. *Педагогіка: традиції та інновації: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (15–16 жовтня 2016 року, м. Львів)*. С. 74–77.

32. Найда Р. Г. Парадигма життєтворчості в акмеологічному розвитку особистості майбутнього фахівця: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «*Становлення і розвиток особистості людини як суб'єкта власного життя*» (10–11 березня 2016 р., м. Рівне). С. 19–22.

33. Найда Р. Г. Педагогічне проектування становлення самооцінки дітей дошкільного віку в умовах освітнього середовища дошкільного закладу: матеріали Міжнародної наукової конференції «*Гуманітарна парадигма як стратегія інноваційного розвитку освіти*» (16–17 червня 2017 р., м. Рівне). С. 129–132.

34. Найда Р. Г. Проблема аксіологізації підготовки майбутніх педагогів в сучасній системі освіти: матеріали I Міжнародних педагогічних читань пам'яті професора Т. І. Поніманської «*Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти*» (15–16 травня 2018 р., м. Рівне). С. 154–163.

35. Найда Р. Г. До проблеми формування самооцінки дітей дошкільного віку в умовах предметно-розвивального середовища закладу дошкільної освіти: матеріали II Міжнародних педагогічних читань пам'яті професора Т. І. Поніманської «Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти» (15–16 жовтня 2019 р., м. Рівне). С. 134–136.

36. Найда Р. Г. Проблема особистісного саморозвитку майбутніх фахівців дошкільної освіти в умовах закладу вищої освіти: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи» (20 квітня 2021 р., Запоріжжя). С. 125–127.

37. Найда Р. Г. Формування методичної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у процесі педагогічної практики. *Психолого-педагогічний супровід підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 205-річчю Університету Ушинського (30–31 березня 2022 р., м. Одеса), С. 67–71.

38. Найда Р. Г. Створення освітнього простору як умова підвищення ефективності фахової підготовки в педагогічних коледжах. *Інновації в сучасній освіті: методологія, технології, ресурсне забезпечення, дидактичні та виховні аспекти*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (20 травня 2022 р., м. Ізмаїл). С. 80–83.

39. Найда Р. Г. Становлення системи підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічних училищ. *Інновації в сучасній освіті: український та світовий контекст*: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (09–10 червня 2022 р., м. Тернопіль). Тернопіль: Вид. центр ТОКІППО, 2022. С. 35–38.

40. Найда Р. Г. Інтеграція теоретичних та практичних складових у процесі вивчення фахових методик в у мовах педагогічного коледжу. *Сучасні підходи у формуванні професійних компетентностей фахових молодших бакалаврів*. Збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції. Редак. кол.: Г. Л. Губарев та ін. Житомир, 2022. С. 207–212.

41. Найда Р. Г. Системно-цілісний підхід в процесі викладання фахових методик в педагогічних коледжах. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*: матеріали XXXVII Міжнародної науково-практичної конференції «Modern ways of solving the latest problems in science» (20–23 вересня 2022 р., м. Варна, Болгарія). С. 266–273.

42. Найда Р. Г. Зміст методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в межах контекстного навчання: *матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Психолого-педагогічні проблеми соціалізації особистості в сучасних умовах»* (23–24 вересня 2022 р., м. Київ). С. 76 .

43. Найда Р. Г. Використання контекстних форм організації освітнього процесу в методичній підготовці майбутніх вихователів ЗДО: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Current trends in the

development of modern scientific thought» (27–30 вересня 2022 р., м. Хайфа, Ізраїль). С. 337–340.

44. Найда Р. Г. Стан методичної підготовки фахівців дошкільної освіти у повоснній Україні: матеріали Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми науки, освіти і суспільства в Україні та світі» (20 вересня 2022 р., м. Полтава). С. 23–24.

45. Найда Р. Г. Зміст методичної підготовки майбутніх вихователів у 1920–1930 роках XX століття: матеріали II Міжнародна науково-практична конференція «*Modern, relevant and popular research of world science*» (04–07 жовтня 2022 р., м. Токіо, Японія). С. 204–211.

46. Найда Р. Г. Зміст проєктної діяльності студентів у методичній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «*Пріоритетні напрями досліджень в науковій та освітній діяльності: проблеми та перспективи*» (12–13 жовтня 2022 р., м. Рівне). С. 44–47.

47. Найда Р. Г. Дуальна освіта в системі фахової передвищої освіти: матеріали XXV-ї Міжнародної науково-практичної конференції «*Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*» (07 жовтня 2022 р., м. Рига, Латвія). С. 269–273.

48. Найда Р. Г. Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у світлі гуманістичної парадигми: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «*Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика, практика*» (21 жовтня 2022 р., м. Київ). С. 43–47.

49. Найда Р. Г. Структурні компоненти програмно-методичного забезпечення методичної підготовки майбутніх вихователів: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «*Наука, освіта, технології і суспільство: актуальні проблеми теорії та практики*» (19 жовтня 2022 р., м. Полтава). С. 15–16.

50. Найда Р. Г. Організаційний структурний елемент програмно-методичного забезпечення методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «*Modern and global methods of the development of scientific thought*» (25–28 жовтня 2022 р., м. Флоренція, Італія). С. 392–394.

51. Найда Р. Г. Система роботи з методичної підготовки майбутніх вихователів у педагогічних фахових коледжах: матеріали Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної очній/дистанційної конференції «*Інноваційні процеси в дошкільній освіті: теорія, практика, перспективи*» (10–11 листопада 2022 р., м. Житомир). С. 165–169.

52. Найда Р. Г. Використання спадщини В. О. Сухомлинського у методичній підготовці майбутніх вихователів: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «*Стратегічні орієнтири розвитку науки, освіти, технологій і суспільства*» (5 листопада 2022 р., м. Біла Церква). С. 20–22.

53. Найда Р. Г. Проблема саморозвитку майбутніх фахівців дошкільної освіти в умовах закладу фахової передвищої освіти: матеріали XXVI Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (07 листопада 2022 р., м. Загреб, Хорватія). С. 314–319.

54. Найда Р. Г. Контекстуальність методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в педагогічних коледжах: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції «MODERN RESEARCH IN WORLD SCIENCE» (28–30 листопада 2022 р., м. Львів). С. 876–883.

55. Найда Р. Г. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до реалізації БКДО через модернізацію змісту їх професійної підготовки: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) «Гуманітарно-педагогічна освіта: здобутки, проблеми, перспективи» (12 грудня 2022 р., м. Дніпро). С. 154–159.

Стандарти фахової передвищої освіти

56. Стандарт фахової передвищої освіти України: освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 012 Дошкільна освіта / [кер. Найда Р. Г., Созонова Л. Г., Селепій О. Д., Бубін А. О., Слюсарук-Літвін С. С.], Київ, 2021.

Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта»

57. Освітньо-професійна програма (проект): освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 012 Дошкільна освіта / [кер. Найда Р., Занько О., Любарська І., Сардига О., Созонова Л., Селепій О., Слюсарук-Літвін С.], Київ, 2022.

58. Навчальний план (проект): освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 012 Дошкільна освіта / [кер. Найда Р., Занько О., Любарська І., Сардига О., Созонова Л., Селепій О., Слюсарук-Літвін С.], Київ, 2022.

Свідчення про державну реєстрацію авторського права на твір

59. Літературний письмовий твір наукового характеру «Problem of resistance to the introduction of distance learning models of training in the vocational training of educators». Р. Г. Найда, С. Ю. Довбенко, В. М. Бесчастний, Г. В. Безверхня, В. В. Цибульська. Свідчення про реєстрацію авторського права на твір № 101425 від 24.12.20 р., Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності».

АНОТАЦІЯ

Найда Р. Г. Теоретико-методологічні засади методичної підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», МОН України. Одеса, 2023.

Проблема методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу набула виняткової актуальності в контексті модернізації змісту фахової передвищої та дошкільної освіти, спрямованої на формування методичної підготовленості майбутніх вихователів.

Схарактеризовано історичні періоди зародження, становлення, розвитку, реформування та модернізації системи методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в Україні. Розкрито трансформаційні процеси сучасних педагогічних коледжів в Україні, сформульовано провідну ідею дослідження.

Презентовано методологічний концепт як взаємозв'язок системно-цілісного, компетентісного і контекстного підходів щодо розв'язання проблеми методичної підготовленості майбутніх вихователів у закладах фахової передвищої освіти (педагогічних коледжах) у процесі освітньої діяльності,.

Обґрунтовано практичне значення дослідження, яке полягає в розробленні експериментальної методики методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в умовах педагогічного коледжу; елективного курсу «Підготовка майбутніх вихователів до методичної роботи у закладі дошкільної освіти»; програм педагогічних практик для фахових молодших бакалаврів дошкільної освіти, що забезпечують формування методичної підготовленості майбутніх вихователів до методичної роботи у закладі дошкільної освіти; збагачено зміст навчальних дисциплін із фахових методик додатковими темами, спрямованими на вдосконалення методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; створено консалтинговий центр практичної допомоги для здобувачів освіти (майбутніх вихователів), вихователів ЗДО, батьків дітей дошкільного віку; організовано роботу дидактичної лабораторії, створено сайт «Освітній Хаб «Альбус»», розроблено тренінги, рольові та ділові ігри; кейси, завдання (мозковий штурм, метод-прес, незакінчені речення, технології коучингу, проєктні технології), спрямовані на підготовку майбутніх вихователів до методичної роботи в закладах дошкільної освіти умовах педагогічного коледжу.

Визначено теоретичні засади дослідження як систему вихідних теоретичних положень (педагогічних законів, закономірностей і принципів), що розкривають

зв'язок її із методичною підготовкою майбутніх вихователів до здійснення методичної роботи з дітьми дошкільного віку у ЗДО; обґрунтовано реалізацію низки педагогічних умов: наявність позитивної мотивації у майбутніх вихователів щодо необхідності фахової методичної підготовки у процесі навчання в умовах педагогічного коледжу; психолого-педагогічний супровід процесу методичної підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу; суб'єкт-суб'єктна позиція майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у процесі методичної підготовки в умовах педагогічного коледжу; партнерська взаємодія педагогічного коледжу та закладу дошкільної освіти у підготовці майбутніх вихователів до методичної роботи з дітьми дошкільного віку.

Ключові слова: методика, методична підготовка майбутніх вихователів, методична компетентність, методична підготовленість, заклад фахової передвищої освіти, методична система, педагогічний коледж, підготовка майбутніх вихователів до методичної роботи в закладі дошкільної освіти.

ANNOTATION

R. G. Naida. Theoretical and Methodological Foundations of Methodological Training of Future Educators in the Conditions of Pedagogical College. – Qualification scientific work on the rights of a manuscript.

Dissertation for obtaining of Doctor's Degree in Pedagogical Sciences in the specialty 13.00.04 – Theory and Methodology of Professional Education. State institution «South Ukrainian National pedagogical university named after K. D. Ushynsky», Ministry of education and science of Ukraine. Odesa, 2023.

The problem of methodological training of future teachers of pre-school education institutions in the conditions of the pedagogical college has acquired exceptional relevance in the context of modernization of the content of professional pre-primary and pre-school education, aimed at the formation of methodological readiness of future teachers.

Article describes the historical periods of the origin, formation, development, reform and modernization of the system of methodological training of future teachers of preschool education institutions in Ukraine. The transformational processes of modern pedagogical colleges in Ukraine have been revealed; the leading idea of the study is formulated.

Methodological concept has been presented as the interrelation of system-integral, competence-based and contextual approaches to solving the problem of methodological readiness of future educators in institutions of professional pre-higher education (pedagogical colleges) in the process of educational activities.

Practical significance of the research has been substantiated, which consists in the development of an experimental methodology for methodological training of future teachers of the preschool education institutions in the conditions of pedagogical

college; an elective course "Preparation of Future Teachers for Methodological Work in the Preschool Education Institution"; programs of pedagogical practices for professional Junior Bachelors in the preschool education, ensuring the formation of methodological readiness of future teachers for methodological work in a preschool education institution have been described; the content of educational disciplines on professional methods has been enriched with additional topics aimed at improving the methodological training of future teachers of preschool education institutions; consulting center for practical assistance has been created for applicants for education (future teachers), teachers of preschool education institutions, parents of the preschool children; the work of a didactic laboratory has been organized, the website "Educational Hub "Albus" has been created; trainings, role-playing and business games have been developed; cases, tasks (brainstorming, method-press, unfinished sentences, coaching technologies, project technologies) aimed at preparing future teachers for methodical work in preschool institutions in the conditions of pedagogical college.

Theoretical foundations of the research are defined as a system of initial theoretical provisions (pedagogical laws, regularities and principles) that reveal its connection with the methodological preparation of future educators for the implementation of methodological work with preschool children in the preschool education institutions; the implementation of a number of pedagogical conditions is justified: the presence of positive motivation in future educators regarding the need for professional methodological training in the learning process in the conditions of a pedagogical college; psychological and pedagogical support of the process of methodological training of future teachers of preschool education institutions in the conditions of a pedagogical college; subject-object position of future teachers of preschool education institutions in the process of methodological training in the conditions of a pedagogical college; partnership between a pedagogical college and the preschool education institution in preparing future teachers for methodological work with preschool children.

Keywords: methodology, methodological training of future educators, methodological competence, methodological readiness, institution of professional pre-primary education, methodological system, pedagogical college, preparation of future educators for methodological work in a preschool education institution.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої
продукції:
серія ДК № 4047 від 15.04.2011 р.

Підписано до друку 07.05.2023
Обсяг 1,96 друк. арк. Формат 60х88/16 Зам. № 6311/18
Наклад 50 прим.

Надруковано в друкарні «БУКЛАЙН»
61000, м. Харків, вул. Катерининська, 46.
Тел.(099) 604-49-45
www.bookline.online